

რუსული მედიის დამოკიდებულება ჩინეთისადმი
2000-2014 წლებში (ყირიმის ანექსიამდე)

დავით ანდლულაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ
მეცნიერებათა ფაკულტეტის ისტორიის
მიმართულების დოქტორანტი. საქართველო,
თბილისი, ი.ჭავჭავაძის გამზ. 1. 0179.

+995555450101. davit.andguladze230@hum.tsu.edu.ge

ORCID identifier 0000-0002-4899-0096

აბსტრაქტი.

რუსეთი და ჩინეთი თანამედროვე მსოფლიოს უმნიშვნელოვანესი აქტორებია. დღევანდელი რუსეთის პოლიტიკური ვექტორი, აშკარად, ჩინეთისაკენ არის გადახრილი, მაგრამ ეს ყოველთვის ასე არ ყოფილა. მედიასივრცეში არსებული დისკურსების ანალიზი კი იძლევა საერთაშორისო-პოლიტიკური და სოციალურ-კულტურული ვექტორების გადახრის მიზეზების, მიზეზებისა და შედეგების განსაზღვრის შესაძლებლობას.

საკითხი აქტუალურია, იმდენად რამდენადაც ჩინეთი და რუსეთი წლების განმავლობაში, თანმიმდევრულად გამოდიოდნენ ე.წ. PAX AMERICANA-ს წინააღმდეგ, ერთად პოზიციონებენ სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებში და, მათ შორის, უშიშროების საბჭოში. დღევანდელი რეალობის გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია განისაზღვროს თუ რამდენად რეალურია მეგობრობა თუ სტრატეგიული პარტნიორობა ამ ორ ქვეყანას შორის.

საკვანძო სიტყვები: ჩინეთი; რუსეთი; მედია; დემარკაცია.

შესავალი.

ჩინეთისა და რუსეთის ურთიერთობები თანამედროვე მსოფლიოსთვის ძალიან მნიშვნელოვანი და აქტუალური საკითხია. შეიძლება ითქვას, რომ ორ ქვეყანას შორის რამდენიმე საუკუნოვანი ურთიერთობის განმავლობაში ახლა ვხედავთ საუკეთესო პერიოდს, ე.წ. „ოქროს ხანას“. მსხვილი საერთაშორისო აქტორების დაახლოება, ბუნებრივია, დაკავშირებულია საერთო ინტერესებთან ან/და საფრთხეებთან. დასავლეთთან კონფრონტაციას, რა თქმა უნდა, უკანასკნელი როლი არ უჭირავს ამ დაახლოებაში.

რუსული მედიასივრცე აქტიურად ცდილობს ჩინეთის პოზიტიური იმიჯის დანერგვას მოსახლეობაში. რადგანაც რუსეთში მედია თითქმის სრულად სახელმწიფო კონტროლის ქვეშაა, შესაბამისად, მედიაში არსებული დისკურსები, როგორც წესი, კრემლის მიერ არის ნაკარნახევი.

2000-იანი წლების დასაწყისში რუსეთში მომხდარი პოლიტიკური ცვლილებები, ცხადია, საგარეო პოლიტიკურ ვექტორებზეც აისახა. ახალი პრეზიდენტის ახალი კურსში აზიას, კერძოდ, ჩინეთს, განსაკუთრებული როლი ენიჭებოდა, თუმცა საწყის ეტაპზე ამის რეალიზება საკმაოდ მდორედ მიმდინარეობდა. შესაბამისადვე აისახებოდა ეს მოვლენები მედიაში - ჩინეთს გაცილებით მცირე ყურადღება ეთმობოდა, ვიდრე დასავლურ ქვეყნებს.

ცვლილებები დაიწყო ეკონომიკური კრიზისის შემდეგ, რომელიც რუსეთმა ჩინეთზე გაცილებით რთულად გადაიტანა. უნდა აღინიშნოს, რომ შემდგომ პერიოდში, ყოველი კრიზისი (პოლიტიკური თუ ეკონომიკური) სულ უფრო მეტად აახლოებდა რუსეთს ჩინეთთან და, შესაბამისად, ააქტიურებდა პროჩინურ ნარატივებს მედიაში.

ჩინეთთან დაახლოება ცალსახად პოზიტიურად არ აღიქმებოდა რუსეთში. მედიაში გაცილებით უფრო ხშირი იყო ანტიჩინური განწყობები, ვიდრე ეს დღეს არის შესაძლებელი. შესაბამისად, ამ პერიოდში მედიაში არსებული დისკურსების კვლევა

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თანამედროვე რეალობის უკეთ შეფასებისთვის.

მეთოდი.

სტატიაში კრიტიკული ანალიზის მეთოდით შესწავლილია ჩინეთისა და რუსეთის ურთიერთობების ასახვა შესაბამისი პერიოდის რუსულ მედიასივრცეში.

შედეგები.

ორმხრივი ურთიერთობების მედიაში ასახვის კვლევამ გამოავლინა, რომ რუსულ მედიაში ჩინეთის პოზიტიური როლის ზრდა მჭიდროდაა დაკავშირებული რუსეთის პოლიტიკური და ეკონომიკური პრობლემებთან.

გამოიკვეთა, რომ საკვლევი პერიოდის ოფიციალური მესიჯბოქსი და საზოგადოებრივი განწყობები არ მოდის ერთმანეთთან თანხვედრაში.

მსჯელობა.

ხელისუფლებაში ვ. პუტინის მოსვლის შემდგომ ურთიერთობა რუსეთსა და ჩინეთს შორის ახალ ფაზაში გადავიდა. ჩინეთი განიხილებოდა როგორც უმთავრესი აზიელი პარტნიორი. 2000 წლის ივლისში პეკინში ვიზიტის ფარგლებში ვ. პუტინი „ჟენმინ ჟიპაო“-ს, „სინხუას“ სააგენტოსა და „ერტეერისთვის“ მიცემულ ინტერვიუში ამბობდა: „რუსეთი ევროდნობოდა და ყოველთვის დაეყრდნობა ორ ფრთას - ევროპულსა და აზიურს, მითუმეტეს, როცა საქმე ეხება ისეთ ძლიერ ქვეყანას. როგორცაა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა, მითუმეტეს, როცა საუბარი ეხება ქვეყანას, რომელიც ასე ინტენსიურად ეფექტურად ვითარდება. [...] ჩვენ ვიცით, რომ რუსეთი ევროპული და აზიური სახელმწიფოა. ჩვენ პატივს მივავებთ ევროპულ პრაგმატიზმსაც და აღმოსავლურ სიბრძნესაც. ამიტომ, რუსეთის საგარეო პოლიტიკა იქნება დაბალანსებული. ამ მხრივ, ურთიერთობა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკასთან ჩვენთვის, რა თქმა უნდა, პრიორიტეტული იქნება“ (Лукин, 2007:485).

2001 წელს, საგარეო საქმეთა სამინისტროში სიტყვით გამოსვლისას პუტინმა ისევ აღნიშნა, რომ რუსეთს ევროპისა და აზიისადმი დაბალანსებული პოლიტიკა უნდა ჰქონდეს - „პირდაპირ

ვიტყვი, არ იქნებოდა სწორი გაგვეზომა სად გვაქვს უფრო მეტი პრიორიტეტი - ევროპაში თუ აზიაში. ჩვენ არ შეიძლება გადახრილი ვიყოთ არც დასავლეთის არც აღმოსავლეთისაკენ. რეალობა ისაა, რომ რუსეთისნაირი გეოპოლიტიკური მდებარეობის მქონე ქვეყანას, ეროვნული ინტერესები აქვს ყველგან. ასეთი ხაზი უნდა გავაგრძელოთ“ (Выступление на совещании руководящего состава сотрудников дипломатической службы России 2001). მსგავსი განცხადებები და, ზოგადად, აზიისაკენ მიბრუნება აღიქმებოდა, როგორც რუსეთის „გლობალური სახელმწიფოს მოდელთან“ დაბრუნება.

მხარეებმა არაერთხელ განაცხადეს, რომ მათ შორის არ არსებობს არავითარი პრობლემები, რომ 21-ე საუკუნე მათ შორის სტრატეგიული პარტნიორობის განვითარების საუკუნე უნდა გამხდარიყო, რისი ობიექტური შედეგიც იყო 2001 წელსვე დადებული შეთანხმება რუსეთის ფედერაციასა და ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკას შორის კეთილმეზობლობის, მეგობრობისა და თანამშრომლობის შესახებ, რომლის პირველივე პუნქტი იუწყება, რომ ორივე ქვეყანა განავითარებს სტრატეგიულ თანამშრომლობას (Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Российской Федерацией и Китайской Народной Республикой 2001).

მიუხედავად რუსეთის მიერ გაცხადებული ახალი ევრო-აზიური კურსისა, მოსახლეობის განწყობები ჩინეთის მიმართ, განსაკუთრებით, საზღვრისპირა რეგიონებში ნეგატიური რჩებოდა. მოსახლეობის უმრავლესობას ისევ დასავლეთი ერჩივნა, ერთადერთი აღმოსავლური ქვეყანა, რომელიც პოზიტიურად აღიქმებოდა იყო იაპონია, ისიც, გასაგებია, დასავლეთთან აფილირებულობის გამო. (იხ. ცხრ. 1)

ცხრ. 1. სხვადასხვა ქვეყნების პოპულარობის დინამიკა, რუსეთის შორეულ აღმოსავლეთში

ქვეყანა	1995	1997	2000	2002
იაპონია	42	40	34	36
აშშ	45	33	32	25
ავსტრალია	37	34	23	32

საფრანგეთი	36	32	20	21
სამხ. კორეა	12	11	13	9
ჩინეთი	4	6	3	6
ჩრდ. კორეა	3	1	2	2

წყარო: (Лукин, 2007:314).

როგორც ცხრილიდან ჩანს, ჩინეთი მხოლოდ ჩრდილო კორეაზე უფრო სასურველი ქვეყანა აღმოჩნდა. ეს იმის გათვალისწინებით, რომ საზღვრისპირა რეგიონების მოსახლეობა სისტემატიურად გადადიოდა ჩინეთში სავაჭროდ თუ სხვა მიზნით და აქტიური შეხება ჰქონდა ჩინელებთანაც.

როგორც ქვემოთ მოცემულ ცხრილში ჩანს, ჩინეთი არცერთი პარამეტრით - არც სამუშაოს, არც ტურიზმის, არც საცხოვრებლის - თვალსაზრისით არ წარმოადგენდა პრიორიტეტს ადგილობრივებისათვის.

ცხრ. 2 სხვადასხვა ქვეყნების მიმზიდველობის ხარისხი რუსეთის შორეული აღმოსავლეთის მოსახლეობისათვის 2002 წელს.

ქვეყანა	კეთილგანწყობის ზოგადი დონე	ტურიზმი	სამსახური	მუდმივი საცხოვრებელი
იაპონია	36	32	14	4
აშშ	25	15	27	9
ავსტრალია	32	32	24	23
საფრანგეთი	21	30	8	10
სამხ.კორეა	8	10	4	1
ჩინეთი	6	6	3	0
ჩრდ. კორეა	2	2	0	0

წყარო: (Лукин, 2007:315).

ასეთი განწყობები განპირობებული იყო იმით, რომ საზღვრისპირა რეგიონებში ჩინელებისადმი დამოკიდებულება საკმაოდ ნეგატიური იყო. ამას ერთვოდა ის, რომ ადგილობრივი ხელისუფლება და მის მიერ წახალისებული მედიასაშუალებები აქტიურად ნერგავდნენ ჩინეთიდან მომავალი საფრთხის შიშს და ლამის ყველა ჩინელს კრიმინალად, კანონდამრღვევად და პოტ-

ენციურ ოკუპანტად წარმოაჩენდნენ. ჩინური მიგრაციის საკითხი სერიოზულად იყო გაზვიადებული ადგილობრივ პრესაში.

რეალური დამოკიდებულება ჩინელების მიმართ არ იყო ასახული იმდროინდელ პრესაში. საზოგადოებრივი აზრის კვლევები ცხადჰყოფს, რომ მოსახლეობის უმრავლესობა არასწორ მოვლენად მიიჩნევდა ჩინეთთან საზღვრის ჩაკვეტვას სსრკ-ს პერიოდში, თვლიდნენ, რომ ჩინელების შემოსვლა ხელს უწყობს ვაჭრობის განვითარებას და, შესაბამისად, ცხოვრების დონის ზრდას. მართალია, უმუშაოდ ჩინელებთან დამოკიდებულება ისევ ქსენოფობიური რჩებოდა, მაგრამ ეს ზოგად ფონს არ ცვლიდა.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე გასაკვირი არ არის, რომ ერთ-ერთი პირველი მნიშვნელოვანი საკადრო ცვლილება რაც პუტინმა პრეზიდენტის რანგში მოახდინა იყო სადემარკაციო პროცესების მოწინააღმდეგე პრიმორსკის გუბერნატორ ე. ნაზდრატენკოს თანამდებობიდან მოხსნა (Образ Китая в России и внешняя политика России в конце XX - начале XXI века 2008), რაც ცალსახად ანიშნებდა იმაზე, რომ რეგიონებისათვის კრემლისაგან დამოუკიდებლობის ეპოქა დასრულდა.

ზოგადად, ელცინის დროინდელი ადმინისტრაციული ქაოსის დაძლევა პუტინის საშინაო პოლიტიკის უმთავრესი ვექტორი იყო. ხელისუფლებაში მოსვლისთანავე მან დაიწყო ადმინისტრაციული რეფორმის გატარება. მან მოახდინა ზეწოლა პარლამენტზე, იმისათვის რომ შეემცირებინა ფედერაციის სუბიექტების დამოუკიდებლობის ხარისხი. ახალი კანონების მიხედვით, პრეზიდენტმა მიიღო უფლება გაეთავისუფლებინა თანამდებობებიდან ადგილობრივი ლიდერები და დაეთხოვა ადგილობრივი საკანონმდებლო ყრილობები. მან დანიშნა საკუთარი სრულუფლებიანი წარმომადგენლები შვიდ ახალ ფედერალურ ოლქში, შესაბამისად, ახალი წესრიგის პირობებში გუბერნატორების უმრავლესობა ვეღარ ბედავდა ოფიციალური კურსისი გაკრიტიკებას, მათ შორის, ბუნებრივია, ვერც ჩინეთთან მიმართებაში. ცენტრალიზაციის ხარისხის მატებამ პოზიტიური როლი შეასრულა ჩინეთთან ურთიერთობების სტაბილიზაციის თვალსაზ-

რისით. ერთის მხრივ, პეკინისთვის გასაგები გახდა რომ რეგიონების ხმის ჩახშობა დემარკაციის პროცესისათვის ცალსახად პოზიტიური მოვლენა იყო და, მეორეს მხრივ, ცენტრალიზაციის ხარისხის ზრდა პეკინში რუსეთის სტაბილიზაციის ფაქტორად აღიქმებოდა, რაც, თავის მხრივ, ორმხრივ ურთიერთობებს გაცილებით უფრო პროგნოზირებადად აქცევდა.

ცენტრალიზაციის ხარისხის ზრდა, ბუნებრივია, არ შეეხება მხოლოდ პოლიტიკოსებს. პუტინის რუსეთი პოზიციონირებს როგორც ერთიანი, მყარი სისტემა, სადაც იმდენი თავისუფლებაა რამდენსაც კრემლი დაუშვებს.

შესაბამისად, პირველი სახელმწიფო კონტროლის ქვეშ სატელევიზიო მედია აღმოჩნდა. ამ პერიოდიდან ოფიციალური პირები ძალიან თავშეკავებულნი გახდნენ ჩინეთის მიმართ (თვით ვლადიმერ ჟირინოვსკიც კი), ხოლო გადაცემები ე.წ. „ჩინური საფრთხის“ შესახებ მკვეთრად შემცირდა. ამ თემაზე ძირითადად საუბრობდნენ ისეთი რანგის პოლიტიკოსები, რომლებსაც არანაირი გავლენა საზოგადოებრივ აზრზე არ გააჩნდათ. გარდა ამისა, მიუხედავად პრეზიდენტის მიერ გაცხადებული ევრო-აზიური კურსისა, პოლიტიკოსების ძირითადი დისკურსი მაინც დასავლეთზე იყო ორიენტირებული და ამას თავისი ობიექტური მიზეზებიც აქვს - რუსეთის ორივე დედაქალაქი დასავლეთშია განლაგებული.

რაც შეეხება ბეჭდვით მედიას - ბუნებრივია, საზოგადოებრივ აზრზე გავლენის მოხდენის თვალსაზრისით ის ვერ შეედრება ტელევიზიას, ამასთანავე, სახელმწიფო ცენზურა, ცხადია, მათაც შეეხოთ, ამიტომ ჩინეთით დაინტერესებულობა არც ბეჭდვით მედიაშია დიდად შესამჩნევი.

მაგალითად, მთელი 2005 წლის განმავლობაში (და ეს მნიშვნელოვანი წელია რუსეთ-ჩინეთის ურთიერთობებში, იმიტომ რომ ამ პერიოდში მიმდინარეობდა საზღვრის დემარკაცია, შესაბამისად, ეს საკითხი საკმაოდ აქტუალური უნდა ყოფილიყო მედიაშიც) მხოლოდ რვა პუბლიკაცია ეძღვნებოდა „ჩინურ საფრთხეს“. ამას რომც დაემატოს სტატიები, სადაც საუბარია ჩინელებზე/ჩინეთზე ნეგატიურ კონტექსტში, მაგალითად, ნარკოტრავ-

იკზე, კონტრაბანდაზე, ჯაშუშობაზე და ა.შ. ჯამში გამოდის თორმეტი სტატია, ეს იმის ფონზე, რომ ყოველთვიურად ჩინეთის შესახებ იბეჭდებოდა 15-20 სტატია, პლიუს სპეციალური ჟურნალები „შორეული აღმოსავლეთის პრობლემები (Проблемы Дальнего Востока)“ და რუსეთი-ჩინეთი XXI საუკუნე (Россия-Китай XXI век)“, რომლებიც შესაბამისი თემატიკიც კრებულებს წარმოადგენდნენ.

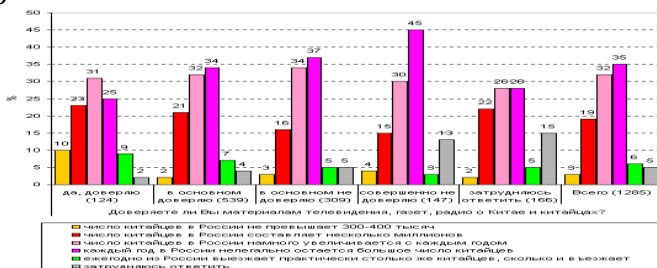
რუსეთის შორეული აღმოსავლეთის მედიის სტატისტიკურ მონაცემებთან წვდომა საკმაოდ რთულია, მაგრამ, ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ როგორც ადგილობრივი პოლიტიკოსები, ისე ადგილობრივი გამოცემები (მაგ. „ამურ. ინფო (Амур. Инфо)“ და „Vladivostok.Ru“) საკმაოდ ფრთხილად ეხებიან „დემოგრაფიული ექსპანსიის“ თემას.

საქმე ის არის, რომ ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით მიგრაციას არ აქვს საგანგაშო მაჩვენებელი. 2006 წლისთვის, ექსპერტთა მოსაზრებით, რუსეთში მცხოვრებ ჩინელთა რაოდენობა არ აღემატებოდა 300-400 ათასს, ხოლო ყოველწლიური ზრდა კი მაქსიმუმს 2006 წელს აღწევს და 36 500 კაცს შეადგენს. თუმცა თავის დროზე მედიისა და პოლიტიკოსების მიერ აღარმისტული განწყობების თესვამ თავისი შედეგი გამოიღო. 2008 წელს ჩატარებული კვლევის მიხედვით, რესპოდენტთა ძალიან მცირე ნაწილი ეთანხმება ოფიციალურ მონაცემებს, უმრავლესობა თვლიდა, რომ რუსეთში იმ დროისათვის უკვე მილიონობით ჩინელი ცხოვრობდა.

მნიშვნელოვანია ის, რომ ამავე კვლევაში შეფასდა მედიის გავლენა ადამიანების შეხედულებებზე ჩინურ მიგრაციასთან დაკავშირებით და აღმოჩნდა, რომ მედიას, რეალური გავლენა ამ პროცესებზე არ ჰქონდა - ადამიანები რომლებიც ენდობიან და არ ენდობიან მედიას მეტნაკლებად ერთნაირად უყურებენ ამ საკითხებს. (იხ. ცხრ. 4)

ცხრ. 4

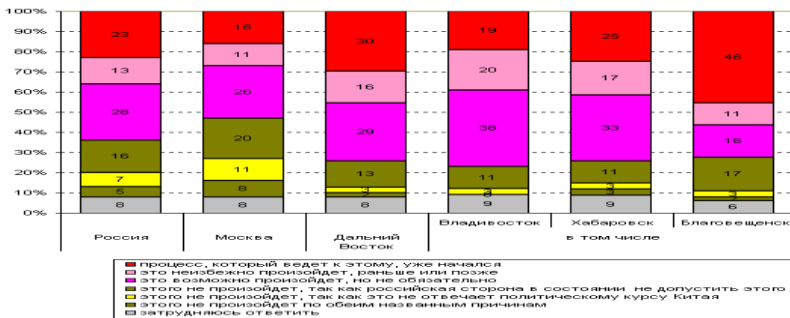
წყარო: <http://www.demoscope.ru/weekly/2008/0333/tema01.php>

მართალია, მედიისადმი ნდობის ხარისხის მაჩვენებელ ყველა სეგმენტში დომინირებს პოზიცია, რომ რუსეთში ყოველწლიურად დიდი რაოდენობით ჩინელი რჩება არალეგალურად, მაგრამ ეს მაჩვენებელი ყველაზე მაღალია იმ სეგმენტში, რომელიც კატეგორიულად არ ენდობა მედიას, შესაბამისად, ცხრილიდან შეგვიძლია გამოვიტანოთ ზემოთ გამოთქმული მოსაზრების გამამყარებელი ირიბი დასკვნა იმის შესახებ, რომ ამ პერიოდის მედია ან ნაკლებად ეხება ჩინეთის საკითხებს ან ძირითადად პოზიტიურ მესიჯბოქსს აყდერებს.

მაგრამ ფაქტად რჩება ისიც, რომ მედიის როლი თუ არის, ის მინიმალურია, შესაბამისად, ადამიანების შიშებს უკვე არა მედია და პოლიტიკოსები არამედ რაღაც სხვა კვებავს. ბუნებრივია, ეს „სხვა“ არის ჩინეთის დემოგრაფიული ფაქტორი და პოლიტიკური სიძლიერე, მაშინ როდესაც რუსეთი ამ ორივე პარამეტრით გაცილებით სუსტია. თუ დემოგრაფიულ საკითხში ყველაფერი ცალსახაა, პოლიტიკურში ეს შეიძლება სადავო იყოს - რუსეთი ორიათასიანი წლების დასაწყისში სერიოზულ პოლიტიკურ ძალად აღიქმებოდა. ისეთი გავლენიანი ამერიკელი პოლიტოლოგი, როგორც არის ჯონ მარშმაიერი 2006 წელს აღნიშნავდა, რომ „ჩვენ ვცხოვრობთ მრავალპორალურ სამყაროში, სადაც არის სამი დიდი სახელმწიფო - ჩინეთი, რუსეთი და აშშ“ (Mearsheimer, 2006:113) თუმცა, რუსეთში არსებობდა იმის გააზრება, რომ ამ სამეულში ის ყველაზე სუსტი რგოლია. ამას, რა

თქმა უნდა, ერთვის ისიც, რომ რუსეთის შორეული აღმოსავლეთის საკმაოდ ჩამორჩენილი და განუვითარებელი რეგიონია, რომელიც, ფაქტობრივად, უყურადღებოდაა მიტოვებული. ყოველივე ეს ერთობაში ზრდის სიფრთხელეს ჩინეთის მიმართაც. ქვემოთ მოცემული ცხრილი ნათლად წარმოაჩენს ამ ტენდენციას.

ცხრ. 5 ჩინეთი რუსეთზე სწრაფად ვითარდება. მისი მოსახლეობა ძალიან დიდია. აქედან გამომდინარე რას ფიქრობთ ჩინეთისა და ჩინური გავლენის ზრდის შესახებ რუსეთის შორეულ აღმოსავლეთში.

წყარო: <http://www.demoscope.ru/weekly/2008/0333/tema01.php>

ნიშანდობლივია ის, რომ ეს საფრთხე საკმაოდ რეალურად მოიაზრება ყველა რეგიონში, თუმცა ყველაზე შეშფოთებული ამ საკითხით მოსკოვის მოსახლეობა ჩანს, რომელსაც რეალური შეხება ჩინელ მიგრანტებთან, ფაქტობრივად, არ აქვს.

მიუხედავად იმისა, რომ შორეულ აღმოსავლეთთან დაკავშირებული საფრთხე პირდაპირ კავშირშია ჩინეთთან, რესპოდენტთა უდიდესი ნაწილი, უმთავრეს საფრთხედ რუსეთის ეკონომიკურ ჩამორჩენილობას მიიჩნევს, ხოლო თითქმის ყველა რეგიონში აშშ უფრო მეტ საფრთხედ აღიქმება, ვიდრე ჩინეთი (Ларин, 2008).

დიდი გამოხმაურება მოჰყვა რუსეთ-ჩინეთს შორის საზღვარზე საბოლოო შეთანხმებას, რომლის მიხედვითაც სადავო ტერიტორიები შუაზე გაიყო. (2005-2008 წწ.), მიუხედავად დიდი

საზოგადოებრივი პროტესტისა, კრემლთან აფილირებულმა მედიასაშუალებებმა თავშეკავებული პოზიცია გამოხატეს (ანდლულაძე, 2021:65).

პროტესტი საკმაოდ ძლიერი იყო. ხაბაროვსკის მხარეში არ წყდებოდა გამოსვლები, ხოლო დუმაში დემარკაციის პროცესს აქტიურად ეწინააღმდეგებოდნენ მხოლოდ კომუნისტები. 2005 წლის პირველი ივნისით დათარიღებულ სტატიაში, გაზეტა.რუ იუწყებოდა, რომ „პუტინმა გადასცა კუნძულები ჩინეთს“. დუმის ერთ-ერთი დეპუტატი აღნიშნავდა, რომ „(ჩინეთს) გადასცეს 337 კვ.კმ! ეს ძალიან დიდი ტერიტორია, მასზე განლაგებულია რუსეთის მოქალაქეების სააგარაკო ნაკვეთები, რომლებისთვისაც კომპენსაციაზე არავინ საუბრობს“. სკეპტიკურად განწყობილი ექსპერტების ვარაუდით, ეს დათმობა მხოლოდ წახალისებდა ჩინეთისა და სხვა მეზობელი ქვეყნების პრეტენზიებს (Жегулев, 2005).

2008 წლის ეკონომიკურმა კრიზისმა დიდი დარტყმა მიაცენა დასავლეთს და რუსეთსაც, მაგრამ, როგორც აღმოჩნდა, ჩინეთმა მას თავი ძალიან კარგად გაართვა და ეკონომიკურად კიდევ უფრო გაძლიერებული გამოვიდა კრიზისიდან. კრიზისისადმი ჩინეთის ასეთ რეზისტენტულობას რუსეთის მხრიდან ძალიან დიდი და პოზიტიური გამოხმაურებები მოჰყვა.

2008 წლის 26 ოქტომბრით დათარიღებულ სტატიაში „მსოფლიო ფინანსური კრიზისი არ შეეხო ჩინეთს“ „РБК“-ს ჟურნალისტი ხაზს უსვამს იმას, რომ, ჩინეთს, მიუხედავად იმისა რომ განიცდის გარკვეულ დანაკარგებს, სხვა ქვეყნებთან შედარებით გაცილებით მოქნილია შექმნილ ვითარებაში. სტატიაში აღნიშნულია რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი სერგეი ლავროვის პრესკონფერენცია, სადაც მან განაცხადა, რომ რუსეთი ფინანსური კრიზისის დამლევის საკუთარ ნაბიჯებს შეათანხმებს ინდოეთსა და ჩინეთთან (Мировой финансовый кризис не затронул Китай 2008).

„რუსკაია გაზეტას“ კორესპონდენტი, ეკონომიკის დოქტორი და რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის შორეული აღმოსავლეთის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე ა. ოსტროვსკი

სტატიაში „ჩინეთის ეკონომიკა დაბეჯითებით ძლევს მსოფლიო ფინანსური კრიზისის შედეგებს“ აღნიშნავს, რომ „... თუ მსოფლიოს სხვა უდიდესი ეკონომიკები დაასრულებენ ამ წელს უარყოფითი ან მინიმალური ზრდით, ჩინური მშპ ისევ გაიზრდება 8 %-ით.“

სტატიაში ასევე აღნიშნულია, რომ „დაზიანდა რუსეთ-ჩინეთის ვაჭრობაც. ასახვა ჰპოვა რუბლის გაუფასურებამ იუენთან მიმართებაში, რუსულ ბაზარზე შიდა მოთხოვნის კლებამ, [...] თუმცა, მიუხედავად რუსეთ-ჩინეთის ვაჭრობის მოცულობის კლებისა, 2009 წელს ჩინეთი რუსეთის პირველს სავაჭრო პარტნიორად იქცა, და ჩააჩოჩა ბოლო წლების უპირობო ლიდერი გერმანია“ (Островский, 2009).

მედიასაშუალებების კონტროლის მიუხედავად, ბუნებრივია, ალტერნატიული შეხედულებების მქონე სტატიებიც იბეჭდებოდა. მაგალითად, 2008 წლის ნოემბერში, რუსულ გაზეთ „The New Times“-ში გამოქვეყნდა სტატია სახელწოდებით „ჩინეთის ნედლეულის დანამატი: რუსი და ჩინელი ისევ საუკუნო მეგობრები არიან?“, სადაც ორ ქვეყანას შორის ურთიერთობა საკმაოდ მუქ ფერებშია აღწერილი.

კერძოდ, ავტორი, ე. მასიუკი სტატიას იწყებს სსრკ-ჩინეთის ურთიერთობებითა და ჩინეთის „უფროსი ძმისადმი“ უმადურობით და შემდეგ უშუალოდ გადადის ნედლეულის საკითხზე. ის აღნიშნავს, რომ 2008 წლისათვის მანქანების ექსპორტმა ჩინეთში მხოლოდ 1.5 % შეადგინა და ძირითადი საექსპორტო მასალა რუსული ნედლეულია, მათ შორის, ხე-ტყე, რომლის ჭრაც, სტატიის თანახმად, ჩინეთმა ათი წლის წინ აკრძალა საკუთარ ტერიტორიაზე და ახლა რუსეთისაგან „ნაქურდალ“ ხე-ტყეს ყიდულობს, რაც ჯამში, რუსეთის სახელმწიფოს 40 მლრდ დოლარით აზარალებს. ჩინეთის სურვილი ხანგრძლივ ექსპლუატაციაში მიიღოს 1 მლნ ჰა სატყევე ფაქტორი აბსოლუტურად მიუღებლად არის მიჩნეული. ამასთან დაკავშირებით მოყვანილია ხაზაროვსკის მხარის გუბერნატორის ვ. იშაევის კომენტარი „ამ მილიონი ჰექტრისაგან ათ წელიწადში ჩვენ მივიღებთ

უდაბნოს. ისინი იღებენ ყველაფერს, ნიადაგის ნაყოფიერ ფენასაც კი“.

2008 წლის ოქტომბერში პრემიერები პუტინი და ვენი შეთანხმდნენ ახალი მრავალმილიონიანი ნავთობსადენის მშენებლობის შესახებ (სკოვოროდინო), რასაც ცენტრალური ბანკის ყოფილი მაღალჩინოსნის ს. ალექსაშენკოს ნეგატიური შეფასება მოჰყვა. მისი აზრით, ჩინელები მოიწვევენ საკუთარ მუშახელს და დანადგარებს და, საბოლოოდ, „როსნეფტი“ გახდება დამოკიდებული ჩინურ ბაზარზე. „აქედან გამომდინარეობს რომ კრედიტები ჩვენ არ გვაწყობს: ნავთობი ჩინეთს იაფად გადაეცემა“.

სტატიაში ავტორი ეხმაურება სადემარკაციო პროცესების დასრულებასაც, რასაც, ფაქტობრივად ღალატად მიიჩნევს. ავტორის თქმით, კუნძულ დამანსკის გადაცემის შემდეგ, იქ აღიმართა საბჭოელ მესაზღვრეებთან მეომარ ჩინელ ჯარისკაცთა მემორიალი და მთელი ჩინეთის მესაზღვრეები სადღეისოდ იქ დებენ ფიცს (რაც, ავტორის აზრით, რუსეთის „სულში ჩასაფურთხებლად“ კეთდება). ნეგატიურადაა შეფასებული ზემოხსენებული გუბერნატორის იშაევის მდუმარე პოზიცია, რომელიც 2004 წლამდე ამ პროცესების სასტიკი მოწინააღმდეგე იყო, ხოლო მას შემდეგ რაც გუბერნატორი დანიშნად თანამდებობად იქცა ხმას აღარ იღებდა. მოსიუკის ინფორმაციით მედიას აეკრძალა ამ საკითხების აქტიურად გაშუქება.

სტატია სრულდება ჩინელი დისიდენტი მეწრლის პო იანგის ციტირებით, მისივე წიგნიდან „ამაზრზენი ჩინელი“ – „ჩინელები ძალიან ჭკვიანები არიან, ვერავინ ვერ იტყვის საწინააღმდეგოს. მაგრამ რა დონემდე არიან ისინი ჭკვიანები? ეს ჭკუა მათ ჰყოფნის იმისათვის, რომ ფასზე დავა დაიწყოს საკუთარი თავის სასაკლაოზე გაყიდვის შემთხვევაშიც კი, და გამოითხოვს რა 500 მონეტით მეტს ის უსაზღვროდ ბედნიერია. ასეთ „სიჭკვიანეს“ მიჰყავს ჩინელები უკიდურეს ეგოიზმამდე. [...] „

მოსიუკის სტატიის თითქმის ყოველი აბზაცი სავსეა 90-იანი წლების ნარატივებით, რომლებსაც, მართალია, ოფიციალურ დონეზე ბლოკავდნენ, მაგრამ პერიოდულად მაინც ჩნდებოდნენ ხოლმე (Масюк, 2008).

მიუხედავად იმისა, რომ პუტინის მმართველობის პერიოდში პეკინთან ურთიერთობები არსებითად ახალ ეტაპზე გადავიდა, სინოლოგია ან, თუნდაც, ზოგადად, ჩინეთით დაინტერესებულობა რუსეთში საკმაოდ დაბალ დონეზე იყო. ამასთან დაკავშირებით ნიშანდობლივია ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი თანამედროვე რუსი სინოლოგის ალექსანდრე გაბუევის აზრი, რომელიც მან ჟურნალ კომერსანტში, 2012 წლის ნოემბერში გამოთქვა.

სტატუტის ეწოდება „ჩინური უწიგნურობა (Китайская неграмота)“ და მასში ავტორი დეტალურად აღწერს რუსულ სინოლოგიაში არსებულ სავალალო მდგომარეობას, რაც ასევე აისახება ორმხრივ ურთიერთობებზე.

გაბუევი მიიჩნევს, რომ რუსეთი საერთოდ არ იცნობს თავის მეზობელს და პრობლემა ინფორმაციის მოძიების საფეხურიდანვე იწყება. კერძოდ, იმ დროისათვის რუსული მედიასაშუალებები, ფაქტობრივად, არ ინტერესდებოდნენ ჩინეთში მიმდინარე მოვლენებით, არ ჰყავდათ იქ წარმომადგენლობები განსხვავებით დასავლური მედიასაშუალებებისაგან, რომლებიც 15-20 კაციანი წარმომადგენლობებს გზავნიდნენ ჩინეთში.

სინოლოგების რაოდენობა რუსეთის უმაღლეს სასწავლებლებში 200-ზე ნაკლებია, მაშინ როდესაც აშშ-ში ეს რიცხვი 15 000-ს აღემატება. ეს ნიშნავს იმას, რომ ჩინეთის შესახებ სტატიები თუ მონოგრაფიები არამხოლოდ რაოდენობრივად, არამედ ხარისხობრივადც საგრძნობლად ჩამოუვარდებიან შესაბამის ინგლისურენოვან ლიტერატურას. ხშირად, ჩინეთი თვითონ აწინანსებს რუსულენოვანი ლიტერატურის გამოცემას, მაგრამ, გასაგებია, რომ ეს ნაშრომები პოლიტიკური და ანალიტიკური თვალსაზრისით ცალსახად პეკინისათვის მისაღებ პოზიციას ტრანსლირებს.

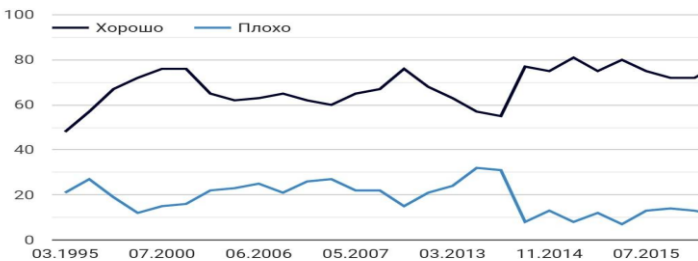
სახელმწიფო სტრუქტურებში არ არის უკეთესი მდგომარეობა, კერძოდ, გენშტაბის სახელმწიფო სადაზვერვო სამსახურში ჩინეთის შეირაღებული ძალების ერთადერთი ანალიტიკოსი მუშაობდა. თავის მხრივ, 2012 წელს ჩატარებული საერთო საზღ-

ვაო წვრთნებისას ჩინეთმა რუსულის მცოდნე 200 ოფიცერი ჩამოიყვანა, რუსეთის მხრიდან კი მხოლოდ სამი თარჯიმანი იყო.

უკეთესი ვითარება არაა არც ბიზნეს და არც სხვა სფეროებში. გაბუევი აღნიშნავს, რომ ეს ყველაფერი საგანგაშოა, განსაკუთრებით იმის ფონზე, რომ ჩინეთი ძალიან სერიოზულად აფინანსებს რუსისტიკის განვითარებას (Габуев, 2012).

ლევადაცენტრის მიერ მოწოდებული სტატისტიკური კვლევები გვიჩვენებს, რომ ბოლო წლების განმავლობაში ჩინეთისადმი დამოკიდებულება ყოველთვის უფრო მეტად პოზიტიური იყო, ვიდრე ნეგატიური თუმცა, ტეხილზე კარგად ჩანს მომენტები, როდესაც დამოკიდებულება მნიშვნელოვნად იცვლებოდა.

Отношение к Китаю

წყარო: [https://www.levada.ru/2021/03/30/rossijsko-kitajskie-otnoshe niya/print/](https://www.levada.ru/2021/03/30/rossijsko-kitajskie-otnoshe-niya/print/)

1995 წლის პოზიტიური დამოკიდებულების მაჩვენებელი მზარდია, ხოლო კლებას იწყებს 2004-2005 წლებიდან, ეს სწორედ ის პერიოდია, როდესაც ხდებოდა დემარკაციის საბოლოო პროცესი და რუსეთმა დათმო სსრკ-ს გარკვეული ტერიტორიები, რასაც გარკვეული ასახვა მოჰყვა მედიაშიც.

დამოკიდებულების მორიგი გაუმჯობესება იწყება 2008 წლის მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისის შემდეგ, რომელსაც ჩინეთი დასავლური ქვეყნებისაგან განსხვავებით გაცილებით მარტივად გაუმკლავდა, რაც რუსეთში ჩინეთის სიძლიერედ აღიქმებოდა.

შემდეგ, 2014 წლამდე დამოკიდებულება ისევ უარესდება, მაგრამ 2014 წლიდან ის იმ დროისათვის ისტორიულ მაქსიმუმს (75%) აღწევს. ამის განმაპირობებელი მიზეზი არის დასავლეთთან ურთიერთობების დამაბზა, რაც უკრაინაში რუსეთის შეჭრას და ყირიმის ანექსიას მოჰყვა. დასავლეთთან კონფრონტაციის ფონზე, ჩინეთის პოზიტიური აღქმა, ბუნებრივია, გაიზარდა. ამ დროისათვის ის ერთადერთ სანდო პარტნიორად აღიქმებოდა, რადგანაც მედია უზრუნველყოფდა „მთელი მსოფლიო/დასავლეთი რუსეთის წინააღმდეგაა“ ნარატივის ტირაჟირებას, რაც შესაბამის ასახვას ჰპოვებდა საზოგადოებრივ აზრზეც.

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ 2013 წლის ნოემბერში ჩინეთისადმი პოზიტიური დამოკიდებულების მაჩვენებელი მხოლოდ 55%-ს შეადგენდა, რაც 1995 წლის შემდეგ ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი იყო (Волков, 2021).

2000-იან წლების პირველ დეკადაში რუსული მედიასივრცე შედარებით ნაკლებად ინტერესდებოდა ჩინეთის თემით, ხოლო დისკურსი, სახელმწიფოს ჩარევის წყალობითაც, ყოველთვის, ან თითქმის ყოველთვის პოზიტიური იყო. რუსული მედია ცდილობდა წარმოეჩინა ჩინეთთან ურთიერთობის დადებითი მხარეები და არ ესაუბრა ან ნაკლებად ესაუბრა დამაბზლობებსა და გაუგებრობებზე.

90-იანებში არსებული პლურალიზმი და მედიათავისუფლება ორიათასიანებში ჯერ ნელ-ნელა შეიზღუდა, ხოლო, მოგვიანებით კი საერთოდ გაქრა, შესაბამისად, მედიასივრცის უდიდესი ნაწილი (ნაწილი რომელიც ყველაზე დიდ გავლენას ახდენს საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებაზე) ჩინეთის თემას მხოლოდ ხელისუფლებისთვის მისაღები კუთხით უყურებდა.

დასკვნა.

ვლადიმერ პუტინის გაპრეზიდენტების შემდეგ დაიწყო ცენტრალიზაციის ძლიერი პროცესი, რამაც, ბუნებრივია შეზღუდა ადგილობრივი თვითმმართველობების ავტონომიის ხარისხი და ყველაფერი კრემლს დაუქვემდებარა. ეს აისახა მედიაზეც, ამიტომ, 2000-იანი წლების მედიაში (მის უდიდეს ნაწილში) დამოკიდებულება ჩინეთისადმი გაცილებით უფრო „დავარცხნი-

ლია“. თუმცა, ცხადია, ეს არ გულისხმობს იმას, რომ ჩინეთისადმი ფრთხილი, უნდო ან, თუნდაც, მტრული დამოკიდებულება გაქრა. საზოგადოებრივი აზრის კვლევები აჩვენებს, რომ საზოგადოების დამოკიდებულება ნაკლებად არის შეცვლილი, მაგალითად, ჩინური დემოგრაფიული საფრთხის მიმართ.

პლურალისტული ოთხმოცდაათიანების პროჩინური ავტორებიც კი ჩინეთს პოტენციურ საფრთხედ აღიქვამდნენ, და მიიჩნევდნენ რომ რუსეთი უნდა ყოფილიყო საკმაოდ ძლიერი იმისათვის, რომ ამ გამოწვევას გამკლავებოდა. ეს, მართალია, ყოველთვის არ გამორიცხავდა პარტნიორულ ურთიერთობებს, მაგრამ ხაზს უსვამდა იმას, რომ რეალური კეთილმეზობლური ურთიერთობები, მხოლოდ „ძლიერი რუსეთის“ არსებობის შემთხვევაშია შესაძლებელი.

აქედან გამომდინარე, გასაგები ხდება რატომ იყო სსრკ-ს დაშლის შემდგომი რუსული პრესა აჭრელებული სინოფობიური ხასიათის სტატიებით - დასუსტებულ რუსეთში ძლიერი მეზობლის ემინიათ. თუ ავიღებთ ფაქტად იმ მოცემულობას, რომ საზოგადოებრივი აზრი ჩინეთის მიმართ არსებითად არ შეცვლილა, შეგვიძლია თამამად ვივარაუდოთ, რომ რუსეთის დასუსტების შემთხვევაში „ჩინეთი-საფრთხის“ დისკურსი ისევ ჩაანაცვლებს „ჩინეთ-პარტნიორისას“.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ანდლულაძე, დავით. (2021). *„ჩინეთისადმი დამოკიდებულების ცვლილება ოცდამეერთე საუკუნის რუსულ მედიასივრცეში“*. „აღმოსავლეთმცოდნეობის მაცნე“. ტომ. 4.
- Mearsheimer, John J.(2006). *«Conversations in international relations: Interview with John J. Mearsheimer.»* International relations.
- Выступление на совещании руководящего состава сотрудников дипломатической службы России.* 26 01 2001 г. <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/21169>.
- Габуев, Александр. (2012). *«Китайская неграмота.»* Коммерсантъ Власть, 11.

ВОЛКОВ, Д., ГОНЧАРОВ, С., СМЕЛТЦ, Д., ХЕЛМ. Б. (2021). *РОССИЙСКО - КИТАЙСКИЕ ОТНОШЕНИЯ*. 30.03.2021 г. <https://www.levada.ru/2021/03/30/rossijsko-kitajskie-otnosh-eniya/>.

„Договор о добрососедстве, дружбе и сотрудничестве между Российской Федерацией и Китайской Народной Республикой.“ Kremlin. 2001 წლის 16 ოქტომბერი. <http://www.kremlin.ru/supplement/3418>.

ЛАРИН, Александр. (2008). «Китайские мигранты глазами россиян.» Демоскоп, 06. 2008.

Лукин, А. В.(2007). *Медведь наблюдает за драконом. Образ Китая в России в XVII—XXI веках*. Москва: Восток-Запад.

Масюк, Елена.(2008). «СЫРЬЕВОЙ ПРИДАТОК Китая Русский с китайцем снова братья навек?» NEW TIMES, 11. 2008.

«Мировой финансовый кризис не затронул Китай.» РБК, 10 2008.

Образ Китая в России и внешняя политика России в конце XX – начале XXI века. 23 05 2008 г. http://russian.china.org.cn/international/archive/china-russian/txt/2008-05/23/content_15421980.htm.

Островский, Андрей.(2009). «Китайская экономика уверенно преодолевает последствия мирового финансового кризиса.» Российская газета, 10. 2009.

Referances:

Andghuladze, Davit. (2021). „*Chinetisadmi Damokidebulebis Tslileba OtsdameerTe Sauk'unis Rusul Mediasivrtsheshi*“ („*Change of attitude towards China in the Russian media space of the twenty-first century*“). „Aghmosavletmtsodneobis Matsne“. Т. 4.

Mearsheimer, John J.(2006). «*Conversations in international relations: Interview with John J. Mearsheimer.*» International relations.

„*Vystuplenie na Soveshhanii Pukovodyashhefo Sostava Sotrudnikov Diplomaticheskoy Sluzhby Rossii*“ (*Speech at a meeting of senior officials of the Russian diplomatic service*). 26 01 2001 г. <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/21169>.

- Gabuev, Aleksandr. (2012). „*Kitajskaya Negramota*“ („*Chinese illiteracy*“). Kommersant. Vlast, 11.
- Volkov, D., Goncharov, S., Smeglc, D., Helm, B. (2021). *Rossijsko – Kitajskie Otnosheniya (RUSSIAN - CHINESE RELATIONS)*. 30 03 2021 г. <https://www.levada.ru/2021/03/30/rossijsko-kitajskie-otnosheniya/>.
- „*Dogovor o Dobrososedstve, Druzhbe I Sotrudbichestve Mezhdru Possijkoj Federaciej I Kitajskoj Narodnoj Respublikoj*“ (“*Treaty of Good Neighborliness, Friendship and Cooperation between the Russian Federation and the People's Republic of China*”). Kremlin. 2001 Tslis 16 Ivlisi. <http://www.kremlin.ru/supplement/3418>.
- Larin, A. (2008). „*Kitajskie Migranty Glazami Rossiyan*“ („*Chinese migrants through the eyes of Russians*“). Demoskop, 06. 2008.
- Lukin, A.B. (2007). *Medved' Nablyudaet za Drakonom (The bear is watching the dragon)*. Obraz Kitaya v Rossii v XVII-XXI vekah. Moskva: Vostok-Zapad.
- Masyuk, E. (2008). *Syrevoj Pridatok Kitaya Russkij s Kitajcem Snova Bratya Nvek?* (“*CHINA'S RAW MATERIAL ADDITION Russian and Chinese again brothers forever?*”). NEW TMES, 11. 2008.
- „Miravoj Financovyj Krizis ne Zatronul Kitaj“ (“The global financial crisis has not affected China”). RBK , 10. 2008.
- „*Obraz Kitaya v Rossii I Vneshnyaya Politika Rossii v Konce XX – Na#ale XXI veka*“ (*The Image of China in Russia and Russia's Foreign Policy in the Late 20th – Early 21st Century*). 23 05 2008. http://russian.china.org.cn/international/archive/china-russian/txt/2008-05/23/content_15421980.htm.
- Ostrovskij, A. (2009). „*Kitajskaya Jekonomika Uverenno Preodolevaet Posledstviya Mirovogo Finansovogo Krizisa*“ („*The Chinese economy is confidently overcoming the consequences of the global financial crisis*“). Rossijskaya Gazeta, 10. 2009.

**Russian media's attitude towards China in 2000-2014
(before the annexation of Crimea)**

Davit Andguladze

PhD student in History

Faculty of Humanities

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Georgia, Tbilisi, Ilia Chavchavadze Avenue 1. 0179.

+995555450101. davit.andguladze230@hum.tsu.edu.ge

ORCID identifieris 0000-0002-4899-0096

Abstract.

Russia and China are the most important actors in the modern world. The political vector of today's Russia is obviously skewed towards China, but it has not always been this way. The analysis of media discourse provides an opportunity to determine the causes, goals and results of the deviation of the international-political and socio-cultural vectors.

The issue is relevant, to the extent that China and Russia have consistently opposed the so-called of PAX AMERICANA. Their positions coincide in various international organizations, including the Security Council. Considering today's reality, it is important to determine how real is friendship or strategic partnership between these two countries.

Keywords: China; Russia; Media; Demarcation.